

הרחיבי מקום אוהלך

1 רַבִּי עֲקֵרָה לֹא יִלְדָה פְּצָחִי רְנָה וְצִהְלִי לֹא חֵלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוּמְמָה מִבְּנֵי בְּעוּלָה אָמַר ה'.

הרחיבי מקום אוהלך ויריעות משכנותיך יטו אל תחשכי האריכי מיתריך ויתדתיך חזקי. כי ימין ושמאל תפוצי וזרעך גוים יירש וערים נשמות יושיבו.

אל תיראי כי לא תבושי ואל תכלמי כי לא תחפירי כי בשת עלומיך תשכחי וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד. כי בעליך עשיך ה' צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא.

כי כאשר עזובה ועצובת רוח קראך ה' ואשת נעורים כי תמאס אמר אלהיך. ברגע קטן עצבתך וברחמים גדלים אקבצך. בשצף קצף הסתתתי פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה'.

כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך. כי החרים ימוש ונהגעות תמוטנה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה' (הפסרת נחמה חמישית, ישעיהו נד, א-י)

2 רַבִּי עֲקֵרָה - "ירושלים אשר היתה כלא ילדה (רש"י)

3 "פצחי" - ענין פתיחת הפה בהרמת קול כמו פצחו הרים רנה (לעיל מד) "וצהלי" - ענין השמעת קול גדול כמו צהלו מים (לעיל כד) (מצודת ציון)

4 "הרחיבי", להחזיק רוב הבנים, והנה האהל הוא הגדול שבו ידורו, ואם לפעמים יבואו אורחים מספחים משכנות קטנות נוספים אל האהל, אומר גם "יריעות משכנותיך" שסביב האהל "יטו" המטים, "ואל תחשכי" רגע מלהטותם ולפשטם תמיד כי תמיד יתרבו הבנים הבאים מחדש וצריך להוסיף תמיד דיורים, (משל האהל הוא ירושלים, ומשל המשכנות שאר ערי יהודה) וגם "האריכי מיתריך" הקושרים את האהל למען יהיו מזומנים לפשט את האהל תמיד בעת הצורך לאורך כי האהל לא יעמוד רגע על גבולו וגם חזקי יתדות האהל למען יסמכו אליהם אחרים, וכל זה משל את התרבות העם והתפשטותם, ומבאר הנמשל. (מלבי"ם)

5 קבל רנת עמך, שגבנו טהרנו, נורא. הפנים הנשמתי של כנסת ישראל הרי הוא מיוחד בגדולת קדושתו. ואם החצוניות מסתירה, עד שפאר הקדש איננו נראה, הנה הרנה הקדושה, הבעת הקדושה, בשפה ברורה, בניימה ונגינה, מוסיקלית, חודרת היא ומחשפת את היפי הטהור הפנימי, ומתגלה תכונתה הקדושה של נשמת האומה, השרויה בתוכיותו של כל יחיד ויחיד מיחיד בניה, בכליל גוני אורותיה המזהירים. אמנם יש שהתבטאה החצונית, היוצאת בכח, גורמת, שאחרי ההתאמצות, אשר הראתה בפזרה את חילה, להופיע מן הפנים אל החוץ את קרני אורה, תחוש חלישות שוב בפנימיותה. זהו חסרון אחד, שהרנה תוכל לגרום עם כל מה שהיא מקדשת ומעלה בשעתה את שלהבת הקדש הפנימית. ועוד, כאשר ע"י צהלת הרנה, "רננה מלבר" (זרה), הכחות החיוניים מתעוררים, ויכולו גם הכחות הבלתי זכים וטהורים להיות נלוים ומתעוררים עמהם, ע"ז אנו צריכים למדתה של היראה העליונה, המגבלת את הכחות, ומטהרת את הרוח מכל סיגים, ותכונת הגבורה שבה מוסיפה אמן נסתר פנימי, להוסיף שגוב וגבורת הוד במעמקי כל נשמה. וע"ז אנו מתפללים עלינו ועל כל ישראל, בצירוף ההשפעה הכללית של כנסת ישראל על כל ההויה, על כל היקום וכל העולמים כולם: קבל רנת עמך, וגלה בטובך את פנימיות קדושת נשמתם, מתוך אותה ההופעה של רנת הקדש. (עולת ראיא א, עמוד קנז)

6 ברגע קטן עצבתך וברחמים גדולים אקבצך. לכאורה קשה, דאין זה דבר והיפוכו. דהתחיל בזמן, לומר שלא נתארך הזמן של העזיבה, הוה ליה לסיים: אבל הזמן של הקיבוץ והישועה תהיה לאורך ימים; או הוה ליה למימר ברישא דומיא דסיפא: במעט קצף עצבתך וברחמים וכו'. ונראה לומר, על פי מה שאמרנו בגמרא: "וכמה זעמו? רגע" (ברכות דף ז). וענין הרגע הוא סוד העיבור, שהוא בעולם הזה בגשמיות רע"ג ימים עם ג' ימי הקליטה (נידה דף לח.), שאז אין הוולד בהתגלות. וכיון שהגיע זמן הוולד להתגלות בלידה, נעשה הרחמים גדולים, היינו ג' חדרי הרחם (חדר פרזדור עליה) שהיו צרים כל ימי העיבור, עתה מתרחבים ונעשים גדולים כדי שיצא הוולד. ומעתה תבין, ברגע קטן עצבתך, העזיבה היה כענין העיבור, והקיבוץ כלידה, הבן. (בני יששכר, מאמרי חודש תמוז אב, מאמר ה, ז נחמות)

7 ואמר כי שמחתי ה' בפעלך וגו' איש בער לא ידע. כלומר, כי מתחלה הייתי מצטער כאשר ראיתי כי יש צדיקים בעולם הזה ברע, ורשעים שהם בטובה ובשלום. וכאשר ראיתי פעלך - שמחתי, כי אז ידעתי שאין כאן שום חיסרון בעולם שבראת. אבל איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, ולכך חושב כי יש כאן חיסרון. שאף אם הרשעים מצליחים בעולם הזה, הצלחתם הוא כמו העשב שהוא ממחר לפרוח, וכיון שהוא ממחר לפרוח, כן ממחר להיות נאבד. כי נראה ששלמותו הוא קטן, ואין לו שלמות גדול. ודבר שהוא קטן, ואין לו שלמות גדול, הוא ממחר לצאת

לפעל, כפי שהוא קטן מאוד, וכמו שנתבאר. אבל דבר
שלמות שלו גדול ביותר, אינו ממהר לצאת לפעל, כפי
מה שהוא גדול. אבל כשיצא לפעל יש לו קיום גמור. וכמו
שתראה בתמר ובארז, שהתמר אינו ממהר לצאת לפעל,
ובזמן רב הוא יוצא לפעל, ומשיצא לפעל, והוא בשלמות
שלו, יש לו קיום. ולכך הרשעים שהם מצליחים בעולם
הזה, מפני ששלמותם הוא קטן, לכך ממהר לצאת שלמותם
לפעל בעולם הזה, לפי קטנות שלמות שלהם. לכך ממהר,
כי העולם הזה גם כן לפי קטנות שלימתו יצא לפעל קודם.
וזה שאמר, בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און, כי
העשב ממהר לצאת אל הפועל, וכמו שהעשב ממהר לצאת
אל הפועל, כך ממהר להיות נאבד. וכן הרשעים, מה שהם
בעולם הזה בטוב ובשלמות, אין זה רק כמו עשב, שהוא
ממהר לפרוח, ולכך הוא ממהר להיות נאבד גם כן. אבל
הצדיק, לפי גודל שלמותו אינו ממהר לצאת לפעל כל כך,
ולכך אינו מקבל שלמותו, רק לעולם הבא שכרו, ואינו ממהר
להיות נאבד גם כן. והכל כמו שהתבאר הדבר, מי שיש לו
שלמות קטן, לכן מיד בעולם הזה ממהר לצאת לפעל. אבל
הצדיק, ששלמותו גדול, מאחר לצאת שלמותו לפעל לעולם
הבא. (מהר"ל, נצח ישראל, פרק יט)

דבר ששלמותו שלו גדול ביותר

אינו ממהר לצאת לפעל כפי מה שהוא גדול

אבל כשיצא לפעל יש לו קיום גמור